

PETICE ZA PRÁVO OSAMĚLÝCH MUŽŮ NA UMĚLÉ OPLODNĚNÍ

Petice podle § 1 zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním

Jménem podepsaných jedná Adam ČR, z.s., IČO 22866060, Jungmannova 38, 37001 České Budějovice, pověřenou osobou je doc. PhDr. Ing. Hana Konečná, PhD., předsedkyně spolku.

V posledních měsících se i na půdě Parlamentu ČR diskutuje o právu osamělé ženy stát se matkou prostřednictvím umělého oplodnění garantovaného státem. Jako opora pro toto právo se obvykle cituje článek 16 Všeobecné deklarace lidských práv a svobod z roku 1948 (dále Deklarace práv): *„Muži a ženy, jakmile dosáhnou plnoletosti, mají právo, bez jakéhokoli omezení ... uzavřít sňatek a založit rodinu.“* Protože podle čl. 2: *„Každý má všechna práva a všechny svobody, stanovené touto deklarací, bez jakéhokoli rozlišování, zejména podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení“*, **požadujeme, aby stejně jako osamělá žena měl ke státem garantovanému umělému oplodnění přístup i osamělý muž.**

Vývoj umělých spermií, vajíček a děloh ještě není ve stádiu běžného použití, osamělá žadatelka i žadatel jsou proto odkázáni na pomoc dárce. I pro to máme právní oporu: *„Všichni lidé ... jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství“*; článek 1 Deklarace práv zde vyzdvihuje vzájemnou pomoc jako zásadní lidskou hodnotu. Dokument vznikl v roce 1948, kdy nejen nebylo umělé oplodnění, ale neexistovala ani spolehlivá hormonální antikoncepce. Pokud něco interpretujeme pro jiný časový kontext, logicky to tak musíme interpretovat celé, tedy i zmíněný čl. 1. **V soudobé interpretaci a vzhledem k tématu je proto nutné vyžadovat, aby jednání bylo nejen bratrské** (poskytnutí mužské části těla ženám, tedy dárcovství spermií), **ale i sesterské** (poskytnutí ženské části těla mužům, tedy dárcovství vajíček a náhradní mateřství).

Jiný zásadní dokument, Úmluva o lidských právech a biomedicíně (1997, dále Úmluva o biomedicíně), klade podmínku dobré informovanosti dárce (čl. 5): *„Jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas. Tato osoba musí být předem řádně informována o účelu a povaze zákroku, jakož i o jeho důsledcích a rizicích.“* Věříme, že o umělé oplodnění budou žádat pouze osamělé osoby, které mají své rozhodnutí velmi důkladně a odpovědně rozmyšlené. Pouze tyto osoby jsou proto podle nás schopny poskytnout skutečně informovaný a nevynucený souhlas s dárcovstvím. Navíc Úmluva o biomedicíně připouští jen nezištné dárcovství (čl. 21): *„Lidské tělo a jeho části nesmí být jako takové zdrojem finančního prospěchu“*, což je možné zajistit nejspolehlivěji při výpomoci vzájemné. **Požadujeme tedy, aby jako dárce byly přijaty výhradně osoby, které jsou zároveň i osamělými žadateli a žadatelkami o umělé oplodnění.**

Čl. 2 Deklarace práv dále stanovuje: *„Žádný rozdíl nebude dále činěn z důvodu politického, právního nebo mezinárodního postavení země nebo území, k nimž určitá osoba přísluší“*. Princip je rozpracovaný v Maastrichtské smlouvě (1992, volný pohyb osob) a v EU direktivě 2011/24/EU o

volném pohybu pacientů. Protože podle Národního registru umělého oplodnění bylo v ČR v roce 2014 zahraničním pacientům poskytnuto víc než 85 % vajíček od českých dárek, dá se předpokládat podobný přístup i u státní garance umělého oplodňování osamělých osob. Princip vzájemné výpomoci, který požadujeme v předchozím odstavci, se samozřejmě musí vztahovat na všechny bez rozdílu země původu. **Navrhujeme proto vznik EU registru pro párování žadatelek** (zároveň budoucích dárek a náhradních matek) **a žadatelů** (zároveň budoucích dárců spermií).

Přejde-li se k definici reprodukce jako práva jednotlivce, pravděpodobně bude zrušena finanční úhrada umělého oplodnění zdravotními pojišťovnami. Protože EU opakovaně deklaruje jako jeden z nejdůležitějších cílů zachování evropských hodnot a kultury, což je dosažitelné prostřednictvím péče o populaci, **navrhujeme, aby vznikl EU fond, z něhož budou hrazeny všechny související náklady. K úvaze ponecháváme jak splnit podmínku viditelného značení „Podpořeno z prostředků EU“ a loga s hvězdičkami.**

Účelem petice je formou zkratky upozornit na následky plánovaných legislativních zásahů do uspořádání rodiny. Podrobnější analýzy byly zaslány v roce 2016 i dřív Ministerstvu zdravotnictví a Ministerstvu práce a sociálních věcí, jsou volně ke stažení na webu spolku Adam ČR zde: <http://www.adamcr.cz/informacni-odbor/reprodukci-medicina/etika>.

PETITION ON THE RIGHTS OF SINGLE MEN TO ACCESS TO ASSISTED REPRODUCTION

Petition as per § 1 act no. 85/1990 Sb., o právu petičním

The below-signed are represented by Adam Czech Republic, z.s., IČO 22866060, Jungmannova 38, 37001 České Budějovice, the authorised person is doc. PhDr. Ing. Hana Konečná, PhD., the chair of the NGO. .

In recent months even the Parliament of the Czech Republic discusses the right of a single woman to become a mother through assisted reproduction guaranteed by the government. As a legal support, the article 16 of The Universal Declaration of Human Rights (1948, further Declaration of Rights) has been mentioned: *„Men and women of full age, without any limitation ... have the right to marry and to found a family.“* Because of art. 2: *„Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status“*, **we demand that the same right to government-guaranteed assisted reproduction applies also for single men.**

The development of artificial sperm, oocyte and uteri is not yet in the state of common use, the single applicant therefore depends on the help of a donor. Also for that there is a legal support (art. 1): *„All human beings are born ... with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood“*; the Declaration of Rights emphasizes here the mutual help as a key value of humanity. The document was formed in 1948, when there not only was no assisted reproduction, but also there were no hormonal contraception. If something is interpreted in a different time context, logically it needs to be interpreted as a whole, hence also the aforementioned article 1. **In the contemporary interpretation, and considering the topic, it is therefore necessary to demand for the actions to be not only brotherly (sperm donation), but also sisterly (oocyte donation and surrogate motherhood).**

Other key document, the Convention on Human Rights and Biomedicine (1997, further Convention on Biomedicine) requires for the donor to be well-informed (art. 5): *„An intervention in the health field may only be carried out after the person concerned has given free and informed consent to it. This person shall beforehand be given appropriate information as to the purpose and nature of the intervention as well as on its consequences and risks.“* We believe that only those individuals, whose decision is very thoroughly and responsibly thought-out, will ask for assisted reproduction. Only these individuals are therefore, in our opinion, able to grant a genuine informed and non-enforced consent with the donation; furthermore the Convention on Biomedicine acknowledges only an altruistic donation (art. 21): *„The human body and its parts shall not, as such, give rise to financial gain“*, which is possible to ensure best with mutual help. **Therefore we demand so that only those individuals are accepted as donors, who are at the same time also single applicants for assisted reproduction.**

Article 2 of the Declaration of Rights stipulates *„Furthermore, no distinction shall be made on the basis of the political, jurisdictional or international status of the country or territory to which a person belongs“*. The principle was later elaborated in the Maastricht Treaty (1992, free movement of persons) and in the v EU Directive 2011/24/EU on the free movement of patients. By the Czech National Register of Assisted Reproduction, more than 85 % of the oocytes from Czech donors were provided to foreign patients in 2014; one can hence anticipate a similar approach also with that government guarantee of assisted reproduction for singles. The mutual help principle, which we demand in the previous paragraph, must naturally apply to everyone, regardless of the country of their origin. **We therefore propose establishing the EU registry for coupling the female applicants** (also future oocyte donors and surrogate mothers) **and male applicants** (also future sperm donors).

If reproduction is redefined as a right of an individual, probably the health insurance companies will stop to reimburse it. Because EU repeatedly declares the preservation of European values and culture as one of the most important goals (which necessarily needs to be accomplished by the care for population), **we propose establishing of an EU fund, from which all related costs will be covered. We leave to consideration how to meet the requirement of a visible labelling „Supported by the EU“ and a logo with stars.**

The goal of this petition is to point out in a „shortcut form“ the consequences of the intended legislative changes of family arrangements. More detailed analyses were sent in 2016 and earlier to the Czech Ministry of Health and the Ministry of Labour and Social Affairs, they are available in Czech for download at

<http://www.adamcr.cz/informacni-odbor/reprodukcnimedicina/etika>.

V Českých Budějovicích, 19.6.2017

Dle §4 zák. č. 85/1990 Sb., o právu petičním, uvádíme, že podpisový arch se týká

PETICE ZA PRÁVO OSAMĚLÝCH MUŽŮ NA UMĚLÉ OPLODNĚNÍ

